

Sesijas dokuments

B9-0485/2021

4.10.2021

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

iesniegts, noslēdzot debates par Komisijas priekšsēdētājas vietnieka/
Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos
paziņojumu,

saskaņā ar Reglamenta 132. panta 2. punktu

par stāvokli Baltkrievijā vienu gadu pēc protestiem un to vardarbīgās
apspiešanas
(2021/2881(RSP))

Pedro Marques, Tonino Picula, Robert Biedroń
S&D grupas vārdā

B9-0485/2021

Eiropas Parlamenta rezolūcija par stāvokli Baltkrievijā vienu gadu pēc protestiem un to vardarbīgās apspiešanas

(2021/2881(RSP))

Eiropas Parlaments,

- Ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Baltkrieviju,
 - ņemot vērā Komisijas priekšsēdētājas vietnieka / Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos (PV/AP) ES vārdā sniegtos paziņojumus, jo viņa 2021. gada 8. augusta paziņojumu par 2020. gada 9. augustā Baltkrievijā notikušo krāpniecisko prezidenta vēlēšanu gadskārtu,
 - ņemot vērā Eiropas Ārējās darbības dienesta (EĀDD) runaspersonas 2021. gada 6. septembra paziņojumu par *Marya Kaliesnikava* un *Maksim Znak* notiesāšanu, 2021. gada 30. augusta paziņojumu par represijām pret žurnālistiem un plašsaziņas līdzekļiem un 2021. gada 6. jūlija paziņojumu par *Viktar Babaryka* notiesāšanu un citiem politiskiem tiesas procesiem,
 - ņemot vērā Eiropadomes 2021. gada 25. jūnija secinājumus par Baltkrieviju,
 - ņemot vērā Padomes 2021. gada 21. jūnija secinājumus par Baltkrieviju,
 - ņemot vērā Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,
 - ņemot vērā Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) Parīzes Hartu jaunai Eiropai,
 - ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,
- A. tā kā kopš protestu sākšanās pēc masveidā viltotām prezidenta vēlēšanām 9. augustā un tādējādi jau 14 mēnešus Baltkrievijas iedzīvotāji cieš no valsts organizētas vardarbības un represijām, tostarp spīdzināšanas un sliktas izturēšanās;
- B. tā kā cilvēktiesību stāvoklis Baltkrievijā pastāvīgi pasliktinās milzīgo, sistemātisko un nepārtraukto cilvēktiesību un pamatbrīvību, tostarp darba ņēmēju tiesību, pārkāpumu dēļ un vairāku organizētu pilsoniskās sabiedrības organizāciju, tostarp sieviešu organizāciju un Polijas minoritāšu pārstāvju, strādnieku un arodbiedrību aktīvistu, akadēmisko un izglītības iestāžu, neatkarīgo mediju platformu, tiešsaistes platformu un žurnālistu apspiešanas dēļ, no kā cietusi arī Baltkrievijas Žurnālistu asociācija, kura 2004. Gadā ieguva Eiropas Parlamenta Saharova balvu par domas brīvību, kā arī vadošā Baltkrievijas cilvēktiesību aktīvistu grupa, proti, Cilvēktiesību centrs *Viasna*, kas kopš 2020. gada vēlēšanām aktīvi uzrauga un dokumentē cilvēktiesību pārkāpumus, un kura septiņi locekļi, tostarp 2020. gada Saharova balvas laureāts *Ales Bialiatiski*, ir aizturēti;
- C. tā kā kopš 2020. gada augusta ir aizturētas gandrīz 40 000 personas, ieslodzīti vairāk nekā 700 politieslodzītie un pret Baltkrievijas pilsoņiem ir ierosinātas vairāk nekā 4600

kriminālapšūdzības, bet pret personām, kas ir atbildīgas par vardarbību un represijām vai ir tajās līdzdarbojušās, nav ierosināta neviena pati lieta; tā kā *Raman Bandarenka* nāves apstākļu izmeklēšana 2021. gada 17. septembrī tika apturēta;

- D. tā kā kopš 2021. gada jūlija vairākiem ievērojamiem demokrātiskās opozīcijas un protesta kustības locekļiem piespriests desmit un vairāk gadu cietumsods un starp viņiem ir arī Parlamenta 2020. gada Saharova balvas par domas brīvību laureātei *Viktar Babaryka*, *Maksim Znak* un *Maria Kalesnikava*;
 - E. tā kā izskatās, ka visa valsts tiesu sistēma tagad kalpo režīmam un tiek izmantota, lai nodrošinātu tā izdzīvošanu; tā kā ieslodzījuma apstākļi ir necilvēcīgi — telpas ir pārpildītas un nehygiēniskas, nav pieejama pienācīga medicīniskā aprūpe un medikamenti, tiek piekopta brutāla fiziska un seksuāla vardarbība, tostarp spīdzināšana un slikta izturēšanās, un psiholoģiska vardarbība; tā kā ir dokumentēti un paziņoti vairāki pašnāvības mēģinājumi tiesā un cietumā, kā arī neizskaidroti nāves gadījumi;
 - F. tā kā kopš 2020. gada oktobra Padome ir pieņēmusi vairākas ierobežojošu pasākumu kārtas, vēršoties pret 166 personām un 15 vienībām; tā kā 2021. gada jūnijā Padome pieņēma nozaru sankcijas un gatavo turpmākas sankcijas;
 - G. tā kā pēc vairāk nekā gadu ilgiem protestiem un to vardarbīgas apspiešanas Baltkrievijas iedzīvotāji joprojām nemitīgi saskaras ar sistemātiskām represijām un nopietniem viņu cilvēktiesību un pamatbrīvību pārkāpumiem, savukārt Baltkrievijas režīms nav veicis nekādus uzticību viesošus pasākumus, lai izpildītu tautas likumīgās prasības, jo īpaši bez nosacījumiem atbrīvot un rehabilitēt visus politieslodzītos un patvaļīgi aizturētās personas, nekavējoties izbeigt vardarbību un represijas un uzsākt dialogu ar demokrātiskajiem spēkiem par pārejas procesu ceļā uz jaunām brīvām un taisnīgām vēlēšanām;
 - H. tā kā kopš 2020. gada jūlija nelikumīgas migrācijas pieaugums no Baltkrievijas uz Lietuvu, Poliju un Latviju ir novedis pie tā, ka tūkstošiem migrantu ir iestrēguši pie ES robežām; tā kā Polijas iestādes ir atteikušās ielaist migrantus Polijā un nesniedz migrantiem medicīnisko palīdzību, pārtiku un ūdeni; tā kā Polijas iestādes ir liegušas *Frontex* koordinēt situāciju uz vietas,
1. atkārtoti pauž visdziļākās bažas par to, ka Baltkrievijā pastāvīgi pasliktinās situācija cilvēktiesību un pamatbrīvību jomā, ka valstī notiek nekontrolētas sistemātiskas represijas un valda nesodāmība, un atkārtoti norāda, ka saskaņā ar EDSO principiem ir jāizpilda Baltkrievijas tautas leģitīmās prasības pēc tādas demokrātijas, kas balstās uz cilvēktiesībām un pamatbrīvībām, labklājību, suverenitāti un drošību;
 2. turpina aicināt nekavējoties atbrīvot visus politieslodzītos un visas personas, kas patvaļīgi aizturētas, arestētas vai notiesātas ar ilgu cietumsodu, nekavējoties izbeigt valsts iestāžu vardarbību un represijas, kas vērstas pret Baltkrievijas tautu, uzsākt dialogu starp režīmu un demokrātisko spēku pārstāvjiem, ko mediētu EDSO, un sarīkot jaunas — brīvas un godīgas — vēlēšanas, ko novēros EDSO Demokrātisko iestāžu un cilvēktiesību birojs (*ODIHR*);
 3. nosoda politiski motivētos tiesas procesus pret bijušajiem prezidenta amata kandidātiem, demokrātiskās opozīcijas locekļiem, protestētājiem, žurnālistiem un citām

patvaļīgi aizturētām personām; šīs tiesas prāvas bieži notiek aiz slēgtām durvīm, bez pienācīga tiesas procesa un tādējādi pārkāpj valsts starptautiski uzņemtos pienākumus un saistības;

4. pauž vilšanos par to, ka līdz šim ES nav spējusi izveidot visaptverošu stratēģiju attiecībā uz Baltkrievijas režīmu, un mudina Padomi, Komisiju un PV/AP izstrādāt visaptverošu stratēģiju attiecībā uz Baltkrieviju, kuras pamatā būtu ārkārtas atbalsts represiju upuriem, stratēģiskais un ilgtermiņa politiskais, tehniskais un finansiālais atbalsts Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrībai, cilvēktiesību aizstāvjiem, neatkarīgajiem medijiem, arodbiedrībām un demokrātiskajiem spēkiem, kas darbojas gan pašā valstī, gan ārvalstīs, sadarbība ar kaimiņvalstīm neatliekamās humanās palīdzības jautājumos, cieša koordinācija ar starptautiskajiem partneriem un relevantajām daudzpusējām organizācijām (ANO, EDSO), kā arī starptautiskajiem līdzekļu devējiem un kopīga rīcība starptautiskā līmenī nesodāmības problēmas risināšanai;
5. mudina Eiropadomi nākamajā sanāksmē, kas paredzēta 2021. gada 21. un 22. oktobrī, vienoties par vēl citām sankcijām pret Baltkrievijas režīmu, kurām jābūt pēc iespējas plašākām, vērstām pret ievērojami lielāku personu un vienību skaitu nekā iepriekšējās sankciju paketes, ar kurām jāierobežo vēl atlikušo režīma piekļuvi finanšu resursiem un tā saimnieciskā darbība un ar kurām jāvērsas pret tiem, kuri joprojām turpina nodrošināt režīma izdzīvošanu; aicina pāriet no pakāpeniskas pieejas sankcijām uz apņēmīgāku pieeju un pamatot sankcijas ar represiju un nopietnu cilvēktiesību pārkāpumu sistemātiskumu;
6. aicina Padomi nekavējoties pieņemt un īstenot papildu sankcijas un novērst iespējas apiet jau noteiktās sankcijas, jo īpaši nozaru sankcijas, kas 2021. gada jūnijā tika noteiktas kālija un naftas izstrādājumiem un finanšu nozarei; atkārtoti aicina pieņemt ierobežojošus pasākumus pret ievērojami lielāku skaitu personu, īpaši no tieslietu nozares, tiesībsardzības iestādēm un amatpersonām, kas strādā režīma labā tādās jomā kā propaganda, mediji un dezinformācija, kā arī pakļaut sankcijām personas, kas strādā valsts robežu un migrācijas dienestos un tūrisma nozarē un ir iesaistītas nelegālās migrācijas un cilvēku tirdzniecības organizēšanā; turklāt aicina ES ekonomiskās sankcijas attiecināt uz vēl citām nozarēm, piemēram, tēraudu, koksni un ķīmikālijām, kā arī visām vēl atlikušajām valstij piederošajām bankām un svarīgākajiem uzņēmumiem, piemēram, *Belaruskali* un *Beltelecom*; aicina apsvērt iespējas piemērot tās ar atpakaļejošu spēku;
7. aicina Padomi, Komisiju un PV/AP cieši koordinēt ekonomiskās un nozaru sankcijas ar līdzīgi domājošiem partneriem, piemēram, ASV, Kanādu un Apvienoto Karalisti, un censties panākt sadarbību un plašu saskaņošanu ar citiem Eiropas partneriem, lai palielinātu gan sankciju simbolisko nozīmi, gan to konkrēto ietekmi un efektivitāti attiecībā uz Baltkrievijas režīmu; pauž nožēlu par to, ka tika palaista garām iespēja izmantot 2020. gada 9. augustu, kad apritēja gads kopš protestiem pret plaši viltotajām prezidenta vēlēšanām, kopīgi paziņot par papildu sankcijām, jo tā bija iespēja apliecināt starptautisko solidaritāti ar Baltkrievijas iedzīvotājiem un vienotu nostāju pret Baltkrievijas režīmu; aicina ES turpmāk šādos simboliskos datumos uzņemties vadību un koordinēt kopēju starptautisko rīcību;
8. atzinīgi vērtē Komisijas 2021. gada 29. septembra priekšlikumu daļēji apturēt ES un

Baltkrievijas nolīgumu par vīzu režīma atvieglošanu Baltkrievijas oficiālo delegāciju locekļiem, reģionālo un vietējo pašvaldību pārstāvjiem, kā arī Konstitucionālās tiesas un Augstākās tiesas locekļiem; aicina paplašināt šādu personu sarakstu un jau tagad sākt apsvērt iespēju nākamajās sankciju paketēs iekļaut personu kategorijas, uz kurām varētu attiekties individuāli ierobežojoši pasākumi;

9. aicina steidzami risināt nesodāmības problēmu un novērst to, ka vispār netiek veikta nekāda izmeklēšana un kriminālvajāšana pret tiem, kas ar brutalitāti vērsās pret protestētājiem un tiem cilvēkiem, kas sniedza atbalstu protestu atbalstītājiem un protestu dalībniekus, kā arī tiem, kuri ziņoja par vardarbību, un pat pret nejausiem garāmgājējiem; tādēļ aicina Komisiju, Padomi un PV/AP paturēt šo jautājumu starptautiskās darba kārtības priekšplānā un turpināt aktīvi atbalstīt Starptautisko pārskatatbildības platformu, ANO Cilvēktiesību padomi un tamlīdzīgas iniciatīvas; mudina visas dalībvalstis piemērot universālās jurisdikcijas principu un gatavoties tiesvedībai pret Baltkrievijas amatpersonām, kuras ir atbildīgas par vardarbību un represijām vai ir tajās līdzdarbojušās, tostarp Aleksandru Lukašenko;
10. mudina Komisiju, Padomi, PV/AP un dalībvalstis turpināt aktualizēt situāciju Baltkrievijā visās attiecīgajās Eiropas un starptautiskajās organizācijās, jo īpaši EDSO, ANO un tās specializētajās struktūrās, lai pastiprinātu starptautisku rīcību saistībā ar situāciju Baltkrievijā un pārvarētu Krievijas un citu valstu radītos šķēršļus šādai rīcībai; aicina ES un tās dalībvalstis uzņemties vadību starptautiskajos centienos organizēt augsta līmeņa starptautisku konferenci par stāvokli Baltkrievijā un paātrināt starptautiskās līdzekļu devēju konferences rīkošanu, kas velta resursus demokrātiskai Baltkrievijai, kurā piedalītos starptautiskās finanšu iestādes, G7 valstis, ES iestādes un dalībvalstis un visi citi, kas vēlas atvelēt finanšu līdzekļus šīs valsts tālākām demokrātiskām reformām un ekonomikas pārstrukturēšanai; prasa Komisijai informēt Parlamentu par progresu šā mērķa sasniegšanā;
11. atgādina visiem ES uzņēmumiem, kas darbojas Baltkrievijā, par savu iepriekšējo aicinājumu ievērot īpašu rūpību un cilvēktiesības saskaņā ar ANO uzņēmējdarbības un cilvēktiesību pamatprincipiem; aicina tos atturēties no jebkādām jaunām investīcijām un publiski paust protestus Baltkrievijas iestādēm pret darba ņēmēju un visu iedzīvotāju nepārtraukto apspiešanu;
12. Asi nosoda cilvēku instrumentalizāciju politisku mērķu vārdā, par ko liecina valsts organizētā migrantu, tostarp patvēruma meklētāju, kontrabanda uz Baltkrievijas robežu ar ES, ko īsteno Baltkrievijas valsts iestādes, tādā veidā reaģējot uz ES sankcijām un dalībvalstu atbalstu demokrātiskajai opozīcijai Baltkrievijā; nosoda traģiskos nāves gadījumus pie ES un Baltkrievijas robežām, par kuriem saņemtas ziņas, un uzsver, ka nekavējoties jāpanāk, lai abās robežas pusēs tiktu cilvēki būtu drošībā un pret viņiem izturētos cieņpilni; uzstāj, ka visām dalībvalstīm ir jāievēro savas saistības, kas izriet no ES un attiecīgajām starptautiskajām tiesībām, jo īpaši Ženēvas konvencija, un jādod iespēja izmantot patvēruma procedūras tiem, kam vajadzīga starptautiskā aizsardzība; aicina Komisiju, Padomi un dalībvalstis pieņemt vienotu pieeju šai situācijai, pamatojoties uz attiecīgajām ES un starptautiskajām tiesībām un solidaritātes, pārredzamības, pārskatatbildības un cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanas principiem; atgādina, ka pieejami likumīgas migrācijas ceļi būtu labākais instruments ne tikai migrantu kontrabandas apkarošanai, bet arī tam, ka pret šiem cilvēkiem izturas ar

cieņu un viņi ir drošībā; pauž bažas par pārredzamības trūkumu pie Polijas un Baltkrievijas robežas un mudina Polijas iestādes pārredzamā veidā nodrošināt to, ka visi tiesību akti, politika vai prakse pie Polijas un Baltkrievijas robežas atbilst ES tiesību aktiem, un nodrošināt pilsoniskās sabiedrības organizācijām un medijiem piekļuvi pierobežas reģionam, kā arī sadarboties ar *Frontex*, lai kopīgi atrisinātu pašreizējo krīzi;

13. atgādina, ka Aleksandrs Lukašenko nav leģitīms Baltkrievijas valsts vadītājs, tāpēc viņa noslēgtos starptautiskos nolīgumus nedrīkst atzīt; uzsver, ka Baltkrievijas parlamenta deputāti un amatpersonas nebūtu jāaicina uz starptautiskiem vai divpusējiem pasākumiem; mudina dalībvalstis atturēties no jaunu vēstnieku Baltkrievijā iecelšanas un neakreditēt jaunus Baltkrievijas režīma izvirzītos vēstniekus; nosoda to, ka Baltkrievijas režīms kā instrumentu izmanto Interpolu;
14. atkārtoti pauž stingru atbalstu Baltkrievijas demokrātiskajiem spēkiem, kas darbojas gan Baltkrievijā, gan trimdā, un uzsver, ka ir svarīgi ar tiem un Baltkrievijas pilsonisko sabiedrību uzturēt attiecības, neraugoties uz režīma paziņojumu, ka tas pārtrauks sadarbību Austrumu partnerības ietvaros; aicina palielināt Baltkrievijas pilsoniskās sabiedrības un demokrātiskās opozīcijas pārstāvju līdzdalību Austrumu partnerības daudzpusējās struktūrās, jo īpaši Austrumu partnerības Pilsoniskās sabiedrības forumā un *Euronest* parlamentārajā asamblejā; aicina dalībvalstis uzlabot parlamentāro sadarbību jautājumos, kas skar Baltkrieviju, savos parlamentos izveidojot šai tematikai veltītas grupas; aicina Komisiju palielināt atbalstu Baltkrievijas pilsoniskajai sabiedrībai, cita starpā piešķirot finanšu līdzekļus un atvieglojot pieteikumu iesniegšanu ES finansējumam;
15. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Komisijas priekšsēdētājas vietniekam / Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, Padomei, Komisijai, dalībvalstu valdībām un parlamentiem, Eiropas Padomei, EDSO un Baltkrievijas iestādēm.